

KENTSEL OLANAKLARDAN EŞİT OLARAK YARARLANMAK

Prof. Dr. H.Neşe ÖZGEN
nozgen1@gmail.com

GİRİŞ

“Bir kent, herkesin kendi sığınağını daha rahat hale getirmesinden daha farklı bir şeydir” der Mumford (1961). Öyleyse bir kent nedir? Bir kent ne zaman tanımlanabilir? İçinde yaşayan nüfusu ve onun belirgin demografik ve sosyolojik özelliklerini, gelir dağılım dilimlerini, mahallelerin sosyo-ekonomik özelliklerini tanımladığımız zaman mı; gelir dağılımları, ana yollar, ticaretin akış aksları, ticari araçların ve yayaların sayılarını, göç hızlarını veya şehrin öne gelenlerini veya büyük binaların adlarını herkesin bilebilmesi vb. özelliklerini tanımlayabildiğimiz zaman mı, kentten, ‘gerçek bir kentten’ söz edebiliriz; yoksa romantik kokulu rüzgarları, esintili tepelerinin adları, o kente ait bir çiçeğin ya da hayvanın olması, şehrin fatihlerinin heykelleriyle bezeli meydanların görsel doyuruculuğu mudur bir kenti ‘gerçek bir kent’ yapan? Hepsi mi? Bu yanıtı veriyorsanız, demek ki insanoğlunun aşırılığının sonu da yok...

Kenti tanımlayan, en çok tanımlayabilecek durum: Bir anonimlik, bir kayboluş halinin, herkesin her şey olabilmesi olasılığının desteklenmesi halinin, bağımsız, özgür ve bilinciyle yaşayabilecek bir varlık olarak, kendi olarak var olabilmesi halinin, bu hallerin örgütlü güvencesinin olduğu yerdir. En azından kentlerin kırsal alandan çıkan insanlar tarafından örgütlenirkenki amacı da buydu. Kırsalın boğucu denetiminden kaçıp birey olabilmeye, bağımsız ve özgür iradeyle yaratılmış olarak yeniden doğuşu; ve hatta birlikte yeniden doğuşu da, benzemezlerimle birlikte yeniden doğuşu da simgelemeye adaydı, kentler. Sennett bizi uyarıyordu: “Benzer insanlar, bir şehir oluşturamazlar, her beden farklı türlerden oluşur” diyordu (Sennett, R., 2008). Hatta bunu epeydir Felsefeden biliyorduk: *Tek* ve *bir* arasındaki farkı yani. *Bir*, çoğullulardan oluşuyordu, *tek* yalnızdı. Ama neyin çoğulu! En azından başlangıçtaki tasamız buydu diyelim. Çoğul bir kent dili yaratmaktı, bir kent tekliği değil. Bir kent dili yaratmaktı, bir kent teknolojisi değil (bkz. Mumford, L., 1961) Çoğul bir dil; yani dileklerin, alışkanlıkların, düşüncelerin ve amaçların yeni dilini yaratmayı ummuş (muy) (d)-tuk.

Bu yazı, kente dair hayal kırıklıklarımızın ayrıntılı bir dökümü ya da gerçekleştiremediklerimize uzun ağır bir ağıt değildir. Ayrıca, genç kadınlığımın ve olgun kadınlığımın en güzel yıllarını (22 yıl) geçirdiğim bu kenti, kendi kişisel serüvenim açısından ele alıp, böylece bilimsel bir gayrete büründürerek anlatma çabası da değildir. Bu sunum, İzmir’in bir kent olma hakkını yeniden yaratmanın örgütlü çabasına girişen TMMOB İKK Kadın üyelerinin emeklerine adanmış bir destek girişimidir. Ve bunun üzerinden, İzmir’de kentli olmak için neyi kaybettiğimizi hatırlayarak, çabamızı nereye yönlendirmemiz gerektiğine dair bir katkı sayılmalıdır. “Bir kadın kenti olan İzmir”den “Kadın İzmir” olmaya nasıl evrildik, neden *Kadın İzmir* olarak anılmaya başladık? Bu sonunun yanıtını beraber arama girişimi olarak değerlendirilmelidir.

*Bu Bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu Adına Düzenlenmiştir.

Sunumu, İzmir'in Büyükşehir Belediyesi tarafından tanıtımlarının eleştirel bir okumasıyla, İzmir'in, kapitalizmin neo-liberal döneminden sonra kendi tanımını nasıl ikincilleştirdiğini, “*Kadınların Kenti, İzmir*” olmaktan vazgeçip, “*Kadın İzmir*” olmaya nasıl razı geldiğinin serüvenini tartışacağım.

KENTLİNİN YENİ-SAĞ POLİTİKALARIYLA DÖNÜŞÜMÜ

Neydi kentli olmak? Kentli olmak demek, umutlu olmak demektir- az ya da çok. Çocuklarına daha iyi bir gelecek umudu, kendisine daha iyi bir yaşam umudu, şimdiye kadar olmamış olanın olabilmesi umudunu taşımak demektir. Daha doğrusu demekti, yeni-sağ'ın amansız saldırısına kadar. Neo-liberal politikalar küresel sistemin ekonomi-politik özünü oluşturunca; kentlerin umut odaklı yapıları da sonlandı. Kentler, artık Sennett'in dediği gibi, medeniyetsizleşti ve bir tür kişi dışı-cemaat alanına girildi, kamusal alanların sessizleşti ve böylece mahrem alanlar evlerin içine çekilip, aileler “yaşamsal karar verici statüsüne girdi Kişiler kişi dışı-cemaat örgüsünden çıkıp sosyalleşme şanslarını yitirdiler.

Yeni-sağ'ın yeni olan yanı, bireyleri atomize noktalara indirgemek ve böylece otoriteye bağlı kılabilirdi. Yeni-sağ'ın yeni olan yanı, değişik olana tahammülsüzlüğü, modern'in eski-sağ'ın, liberalin içindeki kısmi hoşgörüyü dahi tahammülsüzlüğüydü. Yeni-sağ, sadece insanları birer kültür varlığı, yerel bir tad düzeyine indirgemekle kalmadı, bunu yaparken de her birinin “özgün ve biricik” olduğu inancını yayararak, kentlinin tamamını birbirinden ayrı, bağımsız, benzersiz ve dolayısıyla birbirleriyle eski dillerden anlaşamayacak olan yeni varlıklar düzeyine de indirgemiş oldu. Bir yandan birörnekletirdi; zira her birimi, her kenti, her kişiyi, her düşüncüyü diğerinden üstün olmayan eşit mesafelere koyarak tanımladı. Böylece bir “sanki demokrasisi”, bir “sanki eşitliği” de yaratılmış oldu. Çok kültürlüydük ve her değer sistemi bir kültür olup, birbirine eşit olarak değerli kılınabildi. Bir yandan da benzersizletirdi. Bu her durumu, her yapıyı diğerinden uzakta kılabilmeyi de meşrulaştırıyordu. Böylece bir “sanki özerkliği”, bir “sanki özgürlüğü” sistemi yerleşebildi. Böylece sosyal yapısal alanda, yeni-sağ'ın yeni olan üç yanından söz edebiliriz: Mesafelerin gerçekte uzaklaşması ama sanal olarak yakınlaşmış gözükmesi, kişi alanlarında daralma ve cemaat alanlarında genişleme. İzleyen ve izlenenin ayrıldığı, dolayısıyla insanların kendilerine kalan tek kamusal alan olarak aile ve cemaatin içine çekilerek ilişki ve haz yaşayabildiği alanlar olmuştur kentler artık.

Özetle söylemek gerekirse, ‘belli bir dönemin ideolojisi ve hatta epistemolojisi, kentsel alanda yankı bulur’ (Sennett, R., 2008) Her dönemde kentin anlamı değişir, her dönemde kentin örgütlenmesi, kentliyi biçimlemesi değişir. Yeni-sağ dönemin yeni olan yanı, küresel sistem içinde, artık her kentin birbirini andırması, her kentlinin ortak bir tanım alanı içine sığdırılabilmesidir. “modern binalarına çoğunu lanetlenmiş gibi görünen duygusal yoksunluk, kent ortamını sakatlayan sıkıcılık, monotonluk ve elle tutulur kısırlık” (Sennett, R., 2008) en çok bu dönemde kendisini hissettiriyor.

Böylece, kentler “yoğunluk”, “farklılık”, “yabancılar”, “insanların bir karmaşası”, “benzemezlik”, “karmaşıklık” gibi sözcüklerden uzaklaşıp, giderek daha çok “benzersizlikler”, “tahammülsüzlükler”, “kaçış”, “kendine kapanma”, “alışveriş cenneti” ve “teknoloji harikası” terimleriyle anılmaya başlandı. Kentlerin görüntüsü, “en yüksek bina”,

*Bu Bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu Adına Düzenlenmiştir.

“en çok ses getiren gösteri”, “en büyük-geniş alışveriş merkezleri” ni öne çıkaran reklamlara yapıştı. Liberal dönemin ideoloji taşıyıcısı olarak rol almış olan kadınların hali de, bütün bu yapıyı taşıyan ve yeniden üreten esas öge olarak yine rolünü koruyor: Bir farkla ama: Kadın artık ailenin bir unsuru ve ancak aile veya cemaat içindeki yeriyle taşıyıcılık ve ideolojik yeniden üretim rolünü sürdürebiliyor. Bir yandan kentli ailelerin kırsal alandaki ailelerden farkı azalıyor, benzer sosyal yapılar ortaya çıkıyor; diğer yandan aile içine çekilerek yalnızlaşıyor ve böylece kadına biçilen rol de giderek ağırlaşıyor.

Kentte olmanın yaratabileceği çoğulluklar azaldıkça, kadının kendisini öteki olarak bile konumlayabileceği bir yer umudu giderek azalıyor; eşitlik talebi ve umudu azalıyor, kendini ifade edebilme, sistemin içinde bile olsa bir yer bulabilme umudu azalıyor. Kadına yeni bir tek rol biçiliyor artık: Ya ailemizin veya herkesin kadını olmak.

YENİ KENTTE KADINLARIN YENİ ROLLERİ

Sistemin Koruyucusu Olmaya Zorlanmış Aile Kadını

Kadının yeni rolü ve kentsel ağların bu yeni rolü beslemesinin daha geniş bir çerçevede nasıl yer aldığını, bu besleme mekanizmalarının daha büyük bir resim içine nasıl oturabildiğini de görmeliyiz. Bütün dünyada bilinen iki sosyal güvenlik ağından birisi aile diğeri de sosyal güvenlik sistemleridir. Küreselleşmenin yeni-sağ aşamasında bakım, barındırma, yetiştirme, eğitim ve büyütme gibi tüm sosyal güvenlik ağları değişimler geçiriyor ve bu görevlerin devlete verildiği moderniteden itibaren yeni neo-liberal sistemler, bakım ve sosyal güvenlik hizmetlerini aileye geri döndürmeye çalışıyorlar.

Sosyal politika üreten kesimlerin bu aşamada çözüm önerileri karşısında hızla kutuplaştığı, böylece ya eski sosyal refah sistemlerinin–kimi zaman- tutucu kalmış yapılarına geri dönmeyi önerdiğini ya da neo-liberalizmin yeni tutuculukla eşdeğer kalıplarına sığındığını ya da geleneğin ve dinsel kurumlaşmaların ahlaki kalıplarından medet umulduğunu görüyoruz.

Yeni karşılaştığımız yapılar nelerdir? Piyasanın esnek işgücüyle çalıştığı, eğitimin ticari sistemler içine alındığı, sorumlulukların ve yaptırımların tekilleştiği bir dünyayla karşı karşıyayız. Öyle bir dünya ki, sosyal refah sistemlerinin gerilemesi hemen her yerde aynı anda başlayabilmiş ve yaşamsal güvenlik haklarını kollamak için devlete ya da kurumsal yapılara verilen ödevler – yani yaşamını sürdürme ve insan olarak var olabilme hakkını – neredeyse tamamen özel sistemlere devredilmiştir. Bir yanda bu liberalizmin yaratabildiği özgürlük dünyalarını kapsayabilme kapasitesi kuramsal olarak var olan; ama pratikte mevcut yapısal birikimler ve yeni kâr hırsları nedeniyle bu özgürlüklerin sadece serbestlik düzeyinde kalabileceği bir dünya.

Öyleyse, sosyal refah sistemlerinin sorumluluklarının aileye iade edilmesi, sistemli bir geri dönüş müdür? Ailenin bu konudaki yapısı nedir ve yeni dönemin ailesinin yapısal özellikleri nelerdir? Ailenin ve sosyal refah sistemlerinin bugünkü durumu nedir?

Bu yeni dönemde aile olma ile ana-baba olma birbirinden oldukça farklılaşmaktadır. Bunun yanı sıra, ana-baba olmak da artık bildiğimiz kalıpların dışında yeni özellikler gösteriyor. Bu

*Bu Bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu Adına Düzenlenmiştir.

dönemde gerek esnek üretimin zorlamaları gerek düzenli iş saatlerinde değişiklikler ve kentsel yaşamın yaptırımlarıyla pek çok farklılıklar belirdi: Kadınların ailenin kurucu ögesi olması geleneği pekişirken, bir yandan da çocuk yetiştirme sorumlulukları arttı. Artık evlilik içinde de, çocuklarını yalnız yetiştiren anneler ve dışarıda çalışan babalar var. Kadının bu yeni yükünü üstlenen refah sistemlerinin olmaması “communal” yetiştirme sistemlerini de meşrulaştırdı. Büyük anne ve babalara verilen çocuk yetiştirme sorumluluğu, ya da en azından apartmanda veya yakındaki bir bakıcıya bırakılan bebekler, bu bakıcının evin bir üyesi gibi anılması zorunluluğu, farklı memleketlerden gelen/getirilen ev köleleri, köylere nenelerin evlerine yollanan, kentte tutunamamış kentli ergenler vb. örnekler son derece yaygın.

Mahalle bağları ve birincil dereceden dayanışma ağlarının “*inofficial*” olarak kural koyucu bir baskınlığı söz konusu. Üstelik bu resmi olmayan baskınlığın kimi zaman moral kalıplarla kimi zaman da inanç öğretileriyle beslenmesi, kadının kendini geliştirmesine ve çocuklarıyla özgürce ilgilenebilmesine de engel olabiliyor. Kadın çocuklarını istediği gibi yetiştirmekten geri kalıyor ve bir tür yarı-emek işini burada da üretiyor. Örneğin, çocuğu kendisi eğitemiyor ama bakım işinin bütünü, bütün duygusal yükleriyle örgütlemek ve üstlenmek zorunda kalıyor. Dolayısıyla hem çocuklarına bakmadığı için suçlu hem de yükün ağırlaştırılmış müebbedini çekmekle yükümlü hale geliyor.

Öte yandan çocuğuna yalnız bakan kadın-hem alt sınıfta hem orta sınıfta- sadece ‘bakıcı’ haline gelebiliyor; ama bu da kural koyucu ailelerin moral sistemlerinin ve kural koyucu ahlakiliğin etkinliğini artırıyor. Bir yarış atı gibi çeşitli sınavlara hazırlanan çocuklarının hafta sonu ders programlarını üstlenen, son derece karmaşık ağırlıklı not sistemlerini en ince ayrıntısına kadar bilmek zorunda olan; ama bu işin gerektirdiği mali yükü karşılayabilecek bir geliri olamadığı için de, erkeğin desteğine gereksinimi katlanarak artan orta sınıf annelerin; sonuçlar açıklandığında çocuğuyla beraber bütün varoluşsal gerekçelerinin bittiğine tanık oluyoruz.

Bu dönemde ailelerin çocuğa bir ‘üretim kaynağı olarak’ bakmaya başladığını da görüyoruz. Gerek orta sınıf ailelerin, çocuğu bir sınıf atlama aracı olarak görmesine; gerek alt sınıf ailelerin yoksullukla baş etme stratejileri içinde çocuğun kazancını da hesaplar hale gelmesi meselesine dikkat etmeliyiz. Bu iki durum, çocuğun değerinde de bir değişmeye yol açıyor. Çocuğun ve kadının aile içindeki istismarına bu iki durumun da dahil edilmesi gerekiyor.

Ya Benimsin Ya Toprağın: Bir İkincilleştirme İfadesi Olarak “Kadın İzmir”

Kadının İzmir içindeki dönüşümünü, bu genellemelerden ayrı düşünebilir miyiz? İzmir, Güzel İzmir, Gavur İzmir, nasıl oldu da “Kadın Kenti İzmir” olmaktan vazgeçip, “Kadın İzmir” haline dönüşebildi.

Hepimizin izlediği son 30 yıllık yukarıda özetlenen süreç, İzmir kadınına da benzer yollardan etkiledi. Bir yandan yeni-sağ politikalara yeterince hızlı uyum sağlayamayan İzmir’in kenti dönüştürmede gecikmesi, diğer yandan taşıyıcı orta sınıfın çöküşü, kenti alabildiğine dönüştürdü. Hepimizin iyi bildiği bir yeni-sağ atağıyla beraber İzmir, eski orta sınıf liberal muhafazakârlığından, ahlakçı gericiliğe hızlı bir geçiş halindedir. Kadını işçi olarak olsa da üretici bir varlık olarak kabul edebilen eski sistem, yerini hızla kadını ya ailenin ve sistemin taşıyıcısı veya sokağın ikincil varlığı olmaya zorluyor. Kadın ya etnik ve veya dini referansa

*Bu Bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu Adına Düzenlenmiştir.

dayalı bir hareket içinde durağanlaşıp yerini almaya ya da kendini sesli kılmasındansa hareketsiz kalmaya zorlanıyor. Yoksulluk, işsizlik ve zorlanmış göçün artan baskısı da, kadını ev içine yeniden ve yeniden çekiyor.

Bunlar olurken İzmir Büyükşehir Belediyesi, kenti sadece binaları, alışveriş merkezleri, gelişkin altyapısal olanaklarıyla tanıtmaya devam ediyor. 1980'lere kadar İzmir, "mütevazı, sakin, yazlık, sayfiye, modern, kadın kenti, kadınların kenti, Amazon Smyrnia'nın kenti vb." terimlerle tanıtılırken; neo-liberal rüzgârlarla beraber, artık "yatırım", "destek", "sanatsal ve kültürel faaliyet", "performans", "başarı odaklılık", "dev açılışlar" gibi yeni-sağ ve muğlâk sözcüklerle parlamaya çalışıyor. Bu süreçte kadına biçilen rol de, kentin kendisine yakıştırdığı ikincilleştirmeye eşdeğer oluyor. Bir tür "turistik fark olarak kent" ve "müzeleşme iddiası" İzmir'in kendisine yeni bir ad bulmasını da beraberinde getirdi: *Kadın İzmir*.

Bu *Kadın İzmir* uçarı, romantik, yerel, doğacı, doğalcı, kendiliğinden, sıcak, anlaşılmaz, kendine has, güzel, taze-pembe/beyaz, lezzetli, aykırı, hoş ve vazgeçilmez, özgür vb. terimlerle anlatılırken; kentin tarifi de artık bunlar üzerinden yapılıyor. İzmir, ikincilliğe, farklarını öne çıkaran bir politikayla anılmaya, Türkiye'nin "yaramaz, aykırı ve ama sevimli ve zararsız, delice şehri" olmaya başlarken, kadının da aynı kalıpla tanımlıyor. Kentin semtleri kadınlara atfedilen edilginleştirme sıfatlarıyla anlatılıyor: "Güzel kızların mekanı, eğlence bolluğu, serbestlik..."

Oysa çeşitli araştırmalar, İzmir'de yoksulluğun adreslerinin, izole ve damgalı bölgeler olduğunu ortaya koyuyor. Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir Bölge Planlamanın çalışmaları (Ünverdi, H. 2002), İzmir gecekondularında hemşerilik ilişkilerinin yanı sıra cemaat örüntülerinin de etkinleşmekte olduğunu gösteriyor. İYTE Şehir Bölge Planlama Bölümünün çalışmaları, örneğin Dr. Semahat Özdemir'in çalışmaları, İzmir'deki konut maliyetinin İstanbul'a çok benzer bir süreçten geçtiğini, gecekonduların mafyasının kentsel alan rantını kişidışı-cemaat ağlarıyla ele geçirdiğini anlatıyor. Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde Dr. Cevdet Yılmaz (2004), kentsel dokunun giderek yoksullaşırken insanların izole yerleşimlere hapsedildiğini, dahası giderek aile içine ve kendi içine çekildiğini; dayanak sistemlerinin kadın ve çocuk üzerine çevrildiğine dikkatimizi çekiyor. Yine Ege Üniversitesi Kadın Çalışmaları programında Müge Boztepe (2005), Asarlık (Menemen) beldesinde, kocaları Marsilya'ya politik mülteci olarak gitmiş olan Kürt kadınlarının, yalnız bir anne olarak iki göç arasına nasıl sıkışıp kaldıklarına; kırsal alandaki güçlerini kaybetme ve kentte güçlenme stratejilerinden uzağa itilmeleriyle sonuçlanan kentleşme serüvenlerine işaret ediyor.

Böyle pek çok çalışma, bize gerek etnik gerek dini kimliklerini yükümlenmiş olan kadının, kendi farklılıkları üzerinden bir hareket alanını da yaratamadığını gösteriyor: Farklılıkların ayrıcalıklı kılınması, farklılıklar arasındaki iletişimi de engeller ve susturur. Kadının cinsiyet eşitliği talebi, görünen odur ki, ancak vatandaşlık hakları ve sosyal devlet talebiyle birlikte kurgulanmak zorundadır. Ancak, cinsiyet eşitliğine dayalı sosyal devlet anlayışı, kamusal görünürlük talebiyle kadın kimliğini dönüştürebilir ve özel alanı tartışmaya açarak, kadını kısıtlayıcı geleneksel bağlayıcılıklardan kurtarma potansiyelini de taşıyabilir.

Öte yandan, gerek "Kadın Dostu Kentler Projesi", gerek henüz imzalanmamış olan "Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu" içinde geliştirilmiş olan "Kent içinde kadın" tasavvuru; cinsiyet ayrımcılığının önlenmesine yönelik köktenci ve sosyal bir çabayı gerçekleştirmekten uzak

*Bu Bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu Adına Düzenlenmiştir.

kalmakta, kadınların taleplerini “sosyal yardım taleplerine” indirgemekte, bu süreçte asal roü de neredeyse sadece yerel yönetimlere tevdi etmektedir.

Sosyal refah ve buna bağlanacak olan cinsiyet eşitliği talebi, ikincilleşmeyi çoktan benimsemiş bir yere yönetime ne kadar bel bağlayabilir? Belediyelerin, büyük müteahhitlik ile küçük müteahhitlik arasında sıkışıp kalmış olan hizmet anlayışı; kökten bir sosyal devlet anlayışını sürdürmekte etkili olabilir mi? Dahası, böylesi bir yerel yönetim anlayışı ile kadınların statüsü, bir tür ‘tokenism’ ile maskelenmekte; kadının tanınma talebi, *Kadın İzmir*’de, kadınların örgütlü seslerinin yerini alabilmektedir. Dahası, yukarıda sayılan şartlar altında bakım ve eğitimin liberalizasyonunu aileye yönlendirmek, aileyi sosyal refah sistemlerine karşı bir yeni-eski savunma silahı olarak ileri sürmek ne kadar başarılı ve ayrıca da ne kadar doğru olacaktır? Ailenin bakım ve sosyal sorumluluklarda ne kadar pay ve ne kadar sorumluluk alması beklenilir?

SONUÇLAR / SORULAR

Yanıt aramamız gereken birçok soruyu şimdiden sormaya başlamalıyız: Orta ve orta üst-sınıflarda “*axiologic*” olarak kural koyucu olmaya başlayan ailenin neo-liberalizm içinde bu görevlerini nasıl devrimcileştirebiliriz? Yeni-sağ’ın tutucu dünyasından kaçınarak devrimci ve yeni bir kurumsal bağı kurgulamamızın, dinsel ve geleneksel ketlemeleri var mıdır ve varsa nelerdir? Kentin içinde, eski özgürlük alanlarını kurabilmemizin yolları nelerdir? Kentin içinde kadını görünür kılmamızın yolları nelerdir? Bu şartlarda çocuğun bakımı ve eğitiminde, aileyi ve giderek kadını, sorumlu tek kurumsal yapı olarak ele almanın sorunsalları nelerdir?

Bu tartışmaları yaparken, toplumsal cinsiyet mevzuuna dikkat etmeli ve aileden söz edildiği her anda bütün sorumlulukların kadınlar üzerinden işletilmesine yeniden dönmemeliyiz.

Moral eğitim ve her türlü dini kurumsal eğitime dikkat etmeliyiz. İnanç sistemleri ve anlamlı bir dünya arayışı, moralite üzerinde yükseltilmeye ne oranda uygundur ve şimdiye kadarki sorunlar nelerdir ve nasıl aşılabılır?

Kadının ve erkeğin ana-baba olarak rollerinin dışında, yetişkin eğitimi için gerekli donanımlarının yokluğu nasıl telafi edilebilir? Bu yoksunluğu gidermek için ne türden alternatif kurumsal yapılar geliştirilebilir?

Sennett, “Bir kent sadece yaşanan bir yer değildir, sadece alışveriş yapılan, sadece gezmeye çıkılan, çocuklarımız için oynayacak alanları olan bir yer değildir. Kent, insanı insan kılanın, yani adalet duygusunun nasıl geliştirileceğinin, etiğin anlamlı kılınmasının, benzemez olanın kendi gibi olma hakkını öğrenmenin ve onunla konuşabilmenin öğrenildiği yerdir” (Sennett, R., 1998) demişti. Şimdi zaman “gerçeklerin” böyle olmuş olduğuna dair değişmez yargıyı tersine çevirerek başlama zamanıdır. Gerçek: Değiştirilemez başka türlü olamaz bir varlık değil, bizim ona sorduğumuz şeyin adıdır. Soru gerçeğin ne olduğuyla ilgili değil, gerçeğin kimler tarafından ve neden öyle kurgulandığına ilişkin olmalıdır. Kurguyu tersinden başlatmanın zamanı gelmedi mi? Şimdi söylenen ve tanınması istenen haklar değil, *hak sahibi olma hakkıdır*.

*Bu Bildiri TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu Adına Düzenlenmiştir.

KAYNAKLAR

Boztepe, M., İki Göç Arasında Yanlız Anne Olarak Kadın, Yayınlanmamış YL. Tezi, E.Ü. Kadın Çalışmaları ABD., İzmir, 2005.

Mumford, L., The City in History, Hartcourt and World Inc. New York, 1961.

Sennett, R., http://hjem.get2net.dk/gronlund/Sennett_ny_tekst_97kort.html, 1998.

Sennett, R., Ten ve Taş, Metis Yay., İstanbul, 2008.

Ünverdi, H., Sosyo-Ekonomik İlişkiler Bağlamında İzmir Gecekondularında Kimlik Yapılanması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2002.

Yılmaz, C., Risk Kavramının Farklı Sosyolojik Yapılarda Araştırılması: İzmir Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, E.Ü. Sosyoloji ABD., İzmir, 2004.